Tramp Administrasiyasının cəhdləri dayanıqlı sülh üçün şans ola bilər

Prezident İlham Əliyevin ABŞ Prezidenti Donald Trampın dəvəti ilə ABŞ-yə işgüzar səfəri və bu səfərin özlüyündə məhz xüsusi dəvətlə reallaşması tarixi bir hadisədir. Məsələni ilk öncə regional təhlükəsizlik zəminində təhlil etsək, görərik ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında Bakının təşəbbüsləri ilə başlamış sülh prosesinin sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyasında əldə olunan ilkin müsbət nəticələr, o cümlədən sülh müqaviləsinin şərtlərinin razılaşdırılması fonunda özünün məntiqi və uğurlu sonluğuna yaxınlaşması üçün tarixi şans yaranıb.

Milli Məclisin deputatı Bəhruz Məhərrəmov qəzetimizə açıqlamasında qeyd edib ki, Azərbaycan tərəfi haqlı olaraq sülh müqaviləsinin dayanıqlı olması üçün onun hüquqauyğunluğunun təmin edilməsini, yəni mövcud müqavilənin şərtləri ilə ziddiyyət təşkil edən Ermənistan konstitusiyasında və digər qanunvericilik aktlarında müddəaların aradan qaldırılmasının tərəfdarıdır. Eyni zamanda rəsmi Bakı hesab edir ki, Ermənistan Azərbaycanın hərbi-siyasi qələbələri ilə yaranmış və beynəlxalq hüququn aliliyinində ehtiva olunan mövcud status-kvonu tanımalı, münaqişənin başa çatması reallığı ilə barışmalıdır. "Bunun üçün isə şifahi bəyanatların heç bir önəmi yoxdur və Ermənistan bir zamanlar münaqişənin tənzimlənməsi məqsədilə yaradılmış ATƏT-in Minsk qrupunun buraxılmasına dair konkret mövqe ifadə etməklə cari status-kvonu qəbul etdiyini göstərə bilər. Onsuz da sirr deyil ki, ATƏT-in Minsk qrupu heç bir funksionallığa malik olmayan ölü bir institutdur. Üstəlik, bu struktur fəaliyyəti dövründə nəinki hər hansı irəliləyişə nail olmaq, əksinə, münaqişənin davamlılığında maraqlı tərəf kimi çıxış etmiş, sülh prosesini inhisara almaqla real səmərə verə biləcək amil və addımları nizamlama prosesindən kənar saxlamışdı. Bu mənada yarandığı gündən heç bir formada etimad təlqin etməyən bir strukturun 5 il öncə mandatının əsasında dayanan problemin həlli fonunda formal olaraq "mövcudiyyətini qorumağa çalışması" Ermənistana heç nə vəd edə bilməz", - deyə o bildirib.

Deputat deyib ki, Ermənistan dövləti təcavüzkar mahiyyətli milli ideoloji hədəflərindən imtina etməsə də, erməni cəmiyyəti revanşist əhvaldan geri çəkilməsə də, gedişat göstərir ki, qərb qonşumuz artıq Azərbaycanın geri dönüşü olmayan bir geosiyasi konfiqurasiya yaratdığının və Ermənistanın sülhə əngəl kimi çıxış etdikcə dalan və qeyri-suveren dövlət statusunun dərinləşdiyinin fərqindədir. Həmçinin davamlı şəkildə Ermənistanı münaqişənin həllindən yayındıran qüvvələrin heç birinin regionda nə Azərbaycan qarşısında şansı var, nə də Ermənistana hər hansı fayda vəd edə bilər. Bu mənada ötən dövr ərzində əldə olunan müsbət meyillərə əsaslanaraq Ermənistanın süni əngəlləri və kənar müdaxilələri bir kənara qoyub sülhə doğru addımlaması bu ölkə üçün yeganə nicat yoludur. Qısa müddət öncə Əbu-Dabidə də ifadə olunan iradəyə əsaslanaraq demək olar ki, Ermənistan kənar təsirlərdən azad düşünəcək qətiyyət tapa bilsə, sülh müqaviləsinin imzalanması tam realdır və bu mənada, bölgəyə artıq daha praqmatik baxışa malik olan və Demokratlar iqtidarından fərqli olaraq regionda maraqlarını münaqişədə yox, sülh və sabitlik şəraitində əməkdaşlıqda görən Tramp Administrasiyasının cəhdləri dayanıqlı sülh üçün yaxşı şansa çevrilə bilər. Ermənistan üzərində digər dövlətlərin də təsir imkanlarını, o cümlədən bu ölkə daxilində qeyri-stabil durumu nəzərə alaraq proqnozlaşdırmaq, təbii ki, asan deyil. Lakin ümid etmək olar ki, Vaşinqton görüşü nəticəsində sülh istiqamətində ciddi və hətta həlledici addımlara nail olmaq mümkündür. Bu mənada əminliklə demək olar ki, çox ciddi tarixi proseslərə şahidlik edirik.

B.Məhərrəmov qeyd edib ki, Azərbaycan hərbi-siyasi qələbələri ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini realizə edib, bölgədə yeni reallıq yaradaraq region üçün tarixi sülh və təhlükəsizlik, dayanıqlı inkişaf perspektivi ortaya qoyub: "Belə bir məqamda dünyanın supergücü tərəfindən dövlət başçımızın dəvət olunması bu reallıqların qlobal miqyasda rəsmiləşməsi deməkdir. Bu çərçivədə cənab Trampın həmin reallıqları müzakirə etmək üçün Azərbaycan Prezidenti ilə ABŞ-nin paytaxtında, dünyanın faktiki mərkəzində - Ağ Evdə müzakirələr aparması özlüyündə çox ciddi bir mərhələdir. Digər tərəfdən, proseslərə yalnız ABŞ-Azərbaycan münasibətləri çərçivəsində baxılmamalıdır. Amerika və Azərbaycan arasında ciddi əməkdaşlıq tarixi mövcuddur, eyni zamanda ötən dövr ərzində kifayət qədər enişli-yoxuşlu bir mərhələ keçilib. Azərbaycan ABŞ-nin ötən dövrkü administrasiyası tərəfindən ədalətsiz yanaşmalarla üzləşib, beynəlxalq arenada məqsədli formada haqsız vəziyyətlərə düşürülməyə çalışılıb. Amma cənab Donald Tramp indiki məqamda Azərbaycanın əhəmiyyətini, rəsmi Bakının xüsusən proaktiv, balanslaşdırılmış xarici siyasət kursunun uğurlu istiqamətlərini aydın şəkildə görən kifayət qədər praqmatik siyasətçidir və qarşılıqlı bərabərhüquqlu əməkdaşlıq çərçivəsində hansı nailiyyətlərin, uğurların əldə ediləcəyini aydın qiymətləndirə bilir. Amerikanın maraqlarının yalnız bu şəkildə - əsaslı şəkildə təmin ediləcəyini haqlı olaraq başa düşür. Yəni əgər əvvəlki dövrdə Amerika-Azərbaycan münasibətləri Azərbaycan-Ermənistan və yaxud Amerika-Ermənistan prizmasından qiymətləndirilirdisə, Donald Tramp praqmatik siyasətçi kimi bu prosesləri birbaşa, yəni real vəziyyəti qiymətləndirərək dəyərləndirə bilir".

Deputat bildirib ki, bölgə üçün nəhayət, uzunmüddətli, gözlənilən sülh istiqamətində mühüm addımlar atıla bilər. Aydındır ki, Azərbaycanın bu istiqamətdə kifayət qədər aydın mövqeyi var. Azərbaycan Prezidentinin qalib tərəf, müzəffər lider olmasına baxmayaraq, sülh təşəbbüsləri məhz cənab İlham Əliyevin səyləri ilə davam edib. Sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyasında da çox ciddi nəticələrə məhz cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə nail olmuşuq, eyni zamanda sülh müqaviləsinin mətninin razılaşdırılması da məhz dövlət başçısının yaratdığı reallıqların nəticəsidir. İndiki məqamda Ermənistan hətta özünə belə lazım olmayan sülhü ləngitmə alətlərini bir kənara qoymalıdır. Ermənistan bu əngəlin aradan qaldırılması istiqamətində iradə ortaya qoya, həmçinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü məsələsində konkret, real niyyətini bəyanatlarda yox, qanunvericilik aktlarında da ifadə edə bilsə, yəni Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları ilə bağlı məsələlərdə aydın mövqe ifadə edib konstitusiyasından, digər qanunvericilik aktlarından həmin müddəaları çıxarsa, bu, artıq real sülhə gedən konkret addım ola bilər.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Az[...]baycan. - 2025.- 9 avqust (№165).- S.4.